

SZÍVTŐL SZÍVIG MESE

Bár Andersen születésének évfordulója miatt tartják világszerte április 2-án a gyermekkönyvek, valamint a meseírás nemzetközi világnapját, a magyar gyermekirodalomnak igazán szép elégtétel, hogy Csukás István is éppen ezen a napon jött a világra. Az ünnep apropóján annak jártunk utána: milyen a magyar gyerekkönyvek külföldi fogadtatása, illetve miért hasznos a magyar gyerekeknek más kultúrából való mesékkel ismerkedni.

Szöveg - Széles-Horváth Anna

- ♦ A nemzetközi mesenapot az IBBY, azaz a Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa vezette be, amelynek hazánkban is működik egyesülete. Ehhez hasonlóan fontos szervezet Magyarországon a HUBBY, azaz a Magyar Gyerekkönyv Fórum, amely 2015 februárjában alakult meg. „A jó gyerekkönyv egyik ismérve, hogy a gyerekek generációi újra meg újra szívesen elolvassák – vélik a Fórum elnökségi tagjai. – A szülőknek azt tanácsolnánk, hogy olyan könyvet válasszanak a gyermeküknek, amely szöveg- és képi világával kapukat nyit, kérdéseket tesz fel, játékba hív, inspirál. Szerencsére egyre több ilyen könyvet találni a klasszikus és a kortárs magyar gyermek- és ifjúsági irodalomban”

A HUBBY egyik alapvető célkitűzése, hogy bekapcsolja a magyar gyerekirodalmat a nemzetközi vérkeringésbe. Ez pedig közel sem egyszerű feladat: hiszen annak igazi erénye, a magyar nyelv egedisége a legnagyobb hátráltató erő egyben. „Lázár Ervin, Tamkó Sírátó Károly vagy Romhányi József gazdag nyelvi világában például közös, hogy előszeretettel játszottak a magyar nyelvvel, a magyar olvasó számára szellemi élvezetet okozó nyelvjátékaikat szinte lehetetlen ugyanígy visszaadni idegen nyelven. Emiatt érdemes más szempontokat figyelembe venni a külföldön eladásra szánt könyveknél. Az a tapasztalat, hogy itthon még mindig nem mernek elég bátran hozzányúlni témákhoz, kilépni a megszokott vizuális formavilágból. Az IBBY nemzetközi szervezete nemrég visszavette Magyarországot a tagjai közé. A kiadók már kezdenek ráébredni a könyvexportban rejlő lehetőségekre, de az egyesület is segítheti ezt a lassan tendenciává bővülő folyamatot egy rendszeres válogatáson alapuló kiajánlóval, amely idővel megbízható tájékoztató alappá válhat” – teszik hozzá.

ÉLNI NAGYSZERŰ KALAND

Ha valahol megünneplik a meseírás napját, a paloznaki Meseközpontban biztosan. Ott, ahol háromszáz madár repked a Madárházban, ahol a kertben a Balatonra néző Égigérő fa ágaskodik, ahol a Tündérgert és az Óperenciás nevű épületek várják a látogatót. Akik persze főként gyerekek: családban és intézetben nevelkedők egyaránt. „Számos integrált foglalkozást tartunk, de családi programok és felnőttképzések is zajlanak itt már hat éve. Az elsődleges cél mindenképp gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek lelki támogatása, amely nem csak Paloznakon folyik” – mondja Bajzát Mária, mesepedagógus, a központ vezetője. Országsszerte öt gyermekotthonban 24 önkéntes mesélőjük látogatja a gyerekeket, illetve külön programot indítottak a nevelőszülők és a nevelt gyermekek kapcsolatának erősítésére.

Kép - mesekozpont.hu

Ahogy ő fogalmaz: létezik jó mese és persze annak ellenkezője is. „Arra törekedünk mindig, hogy olyan történetet találjunk a gyerekeknek, amely azt üzeni: érdemes volt megszületni a világra. Akkor is, ha az élet nem csak gyönyörűségeket kínál, embernek lenni jó, élni pedig nagyszerű kaland.”

Lényeges a nyelvi igényesség, illetve a gazdag szókincs is, amely később nagy hasznára válik majd a gyermeknek. „Csodálatosan gazdag a magyar gyerekkönyvpiac, a válogatásban pedig több internetes portál segít” – fűzi hozzá szakértőnk. Ezek közül korosztályokra lebontva mutat be könyveket például az Olvasástársaság portálján Gombos Péter. Szintén hiteles listákat tartalmaz a Meseutca elnevezésű honlap, illetve dr. Kádár Annamária mesepszichológus weblapja is.

MESEBUROK

Bajzát Mária úgy véli, népmesére és műmesére is nagy szüksége van a gyermeknek. Míg ugyanis az utóbbi egyetlen jó tollú alkotó tapasztalata a világ egy szeletéről, addig az előbbi évszázadok kollektív tudatát csiszolja és adja tovább. „A népmese különlegessége, hogy olyan mágikus, szimbolikus nyelven szól, amelyet korra, nemre, státuszra való tekintet

nélkül mindenki ért. Bár hajlamosan vagyunk azt gondolni, hogy számukra a jelképek még homályosak, az érzelmek szintjén a legkisebbek is értik, miről szól egy mese” – magyarázza a pedagógus, aki hozzáteszi: ez az univerzalitás nem csak a saját kultúránkra érvényes.

Nem véletlenül gyűjtötte össze ő maga is a Népmesekincstár négy kötetében a világ számos történetét. „A gyerekek könnyedén azonosulnak más nemzetek történeteivel, mivel körülbelül hét éves korukig ösztönösen a hasonlóságokat keresik, nem pedig a különbségeket. A mesék pedig mindegy milyen tájon, melyik történelmi korszakban születtek: szerelem, féltés, harag, gyász vagy épp öröm rejlik bennük. Legfeljebb a szimbólumaik mások, de a gyermekii fogékonyság ezen is gyorsan túllendül” – vallja Mária.

És bár a könyvek adta illat, a grafikák, a lapozás rituálja mind nagy élményt hoznak: a szakember mindenkit biztat arra, hogy minél többször meséljen fejből a gyermekeinek: „Amikor valaki emlékezetből mesél, teremtődik közte és a hallgató között egy burok. Nem is hinnénk, milyen óriási áramlást fog ez össze. A legegyszerűbben úgy mondhatnám: ezekben a percekben valóban szívától szívig ér a mese. Ebből táplálkozunk mi is, itt, Paloznakon.” ♦